

**Stichting Hassan II
Voor Marokkanen woonachtig in het
buitenland**

**INVESTERINGSGIDS VOOR DE IN
HET BUITENLAND WOONACHTIGE
MAROKKANEN**

De transportsector

Inhoudsopgave

Brief van de afgevaardigde Minister	7
Presentatie van de sector.....	9
Sector beleid.....	11
Algemene aanbevelingen.....	13
Openbaar goederen transport.....	14
Particulier goederen transport.....	15
Tarieven van goederen transport in Marokko.....	19
Openbaar transport van reizigers	20
Internationaal Wegen Transport	25
Opening van een technisch onderzoekscentrum	26
Opening van een "Rijschool".....	29
Touristen transport	34
Lucht-transport en -diensten.....	35
Reparatie diensten	39
Procedures voor het opzetten van een onderneming.....	40
Modaliteiten van financiering van een onderneming.....	42
Voordelen toegekend aan investeerders.....	43
Bijlagen	48

Brief van de afgevaardigde Minister van de
Stichting Hassan II aan de Marokkaanse
investeerders woonachtig in het buitenland

Waarde landgenoten,

Het is mij een genoegen me tot jullie te richten, die in navolging van jullie wortels besloten hebben te investeren in jullie land van oorsprong, en om jullie terugkomst daarheen voor te bereiden, een stroom van zaken in ons land te creëren en bij te dragen aan de ontwikkeling van de Marokkaanse economie.

Ik heb het genoegen om de Stichting Hassan II onder jullie aandacht te brengen; gevoelig voor de moeilijkheden die jullie pogingen tot het welslagen van jullie investeringen in Marokko hebben kunnen dwarsbomen en te beantwoorden aan jullie wensen de mogelijkheden die de nationale economie biedt te kennen. Zij heeft de publicatie van een verzameling van “Gidsen voor de Marokkaanse investeerder woonachtig in het buitenland” op zich genomen, waarvan het huidige document een eerste illustratie vormt.

Deze gidsen stellen korte en doorzichtige informatie tot jullie beschikking, gerelateerd aan bepaalde takken van de Marokkaanse economie. Ze zijn opgesteld in een simpele taal en verstrekken praktische tips.

Zij komen tegemoet aan de verdeling van economische informatie om de onduidelijkheden die een investeerder de fout in kunnen laten gaan te beperken. Het initiatief oppert ook een wil de moeilijkheden te voorkomen en de risico's van mislukking te omschrijven, opdat de lezers van deze gidsen de tekenen van betrokkenheid van Stichting Hassan II bij de Marokkanen woonachtig in het buitenland erin kunnen vinden. Haar wil te beantwoorden aan hun wensen, de dialoog die zij met hen onderhoudt te intensiveren en de affectieve lijn te verdubbelen die zij met hun land onderhouden via een voortdurende, economische lijn.

De stichting Hassan II, die voortaan een economische pool verschaft om beter het belang van Marokkaanse investeerders woonachtig in het buitenland te kunnen dienen, blijft tot jullie beschikking om jullie te assisteren, jullie van raad te voorzien en jullie te ondersteunen in de realisatie van jullie projecten in Marokko. Hoogachtend, waarde landgenoten, verblijf ik,

Omar Azziman
Afgevaardigde President van de Stichting Hassan II voor de Marokkanen Woonachtig in het Buitenland

---

Deze gids is een informatief document. Het beschrijft de landbouwsector in Marokko, wettelijke en statutaire bepalingen en administratieve procedures betreffende investeringen aldaar. Er worden geen adviezen ten aanzien van investeringen gegeven en het pretendeert ook niet volledig te zijn. Naast deze gids zult u dus nog altijd een beroep moeten doen op de diensten en adviezen van gespecialiseerde instellingen.

De geldigheid van de informatie van deze gids is gebaseerd op de datum van uitgave. De Stichting Hassan II zal ervoor zorgdragen de informatie actueel te houden. Hiertoe zullen nieuwe actuele edities of supplementen worden uitgegeven al naar gelang er sprake is van relevante wijzigingen.

PRESENTATIE VAN DE SECTOR

De transportsector draagt voor ongeveer 6% bij aan het BNP van Marokko en voor 10% aan de totale werkgelegenheid van het land. Eveneens draagt deze sector voor 15% bij aan de inkomsten van de Staat.

De ontwikkeling van de Marokkaanse economie is afhankelijk van de ontwikkeling van de transportsector. Zowel voor het transport van reizigers als voor het goederentransport zal er nog veel inspanning geleverd moeten worden om te voorzien in de behoeften van het land.

Ongeveer 1.500.000 Marokkaanse voertuigen maken van het wegennet gebruik, waarvan 73% recreatietransport is, en 27% bedrijfstransport.

Het aanbod van openbaar vervoer voor reizigers (inclusief het recreatietransport) is in de periode 1994 - 1998 aanmerkelijk gestegen, van respectievelijk 208.000 naar 261.000 plaatsen, wat een gemiddelde jaarlijkse toename is van 6,3%.

Op het platteland wordt het aanbod van het gemengde transport in dezelfde periode gekarakteriseerd door een gemiddelde jaarlijkse toename van 38%, van 394 naar 1430 vergunningen, die respectievelijk 5.100 en 18.500 plaatsen aanboden.

Aangaande het aanbod van het openbare goederentransport, heeft het aantal vergunningen in de periode 1994 – 1998 een belangrijke groei doorgemaakt. De gemiddelde jaarlijkse groei is 13,6%. De vergunningen van openbaar goederentransport zijn van 1994 – 1998

vershoven van 5.345 naar 8.921 vergunningen, die respectievelijk 99.000 en 183.000 ton bruikbare lading aanboden.

De tonnage van de vervoerde goederen in 1998 door de transportvoertuigen, voor de algemene vraag, onder de controle van het ONT (l'Office National des Transports; Nationaal Transport Bureau), bereikte 22 miljoen ton tegenover 15,6 miljoen ton in 1994. Dat is een gemiddelde jaarlijkse groei van het handelsverkeer van 9,10%.

De totale tonnage van getransporteerde goederen door het ONCF (l'Office National des Chemins de Fer; Nationaal Spoorwegen Bureau) in 1998 was 28,28 miljoen ton tegenover 27,29 miljoen ton in 1994. Het totale verkeer is zodoende gestegen met 3,6% gedurende de periode 1994 – 1998.

Ook heeft de activiteit van het TIR (Transport International Routier; Internationaal wegtransport) een groei meegemaakt van het aantal gerealiseerde reizigers, van 32.441 in 1994 naar 50.968 in 1998, wat een totale groei is van 57%.

Inzake de luchtvaart; Marokko beschikt over een luchtvaarterfdeel bestaande uit een dertigtal platformen. Op het moment zijn er vijftien vliegvelden geopend voor commercieel verkeer waarvan er elf internationaal georiënteerd zijn.

Wat betreft de zeevaart; deze wordt voor 98% gevormd door de activiteiten van de internationale handel.

De resterende 2% bestaat uit het verkeer van de nationale kustvaart (voornamelijk olieproducten).

Bovendien wordt de Marokkaanse zeevaart gedomineerd door bulkgoederen die 83% van de getransporteerde tonnages representeert. De

diverse goederen en het gespecialiseerde transport van de eerste jonge citrusvruchten vertegenwoordigt respectievelijk ongeveer 15% en 2%.

De groei van de Marokkaanse economie heeft een ontwikkeling nodig van activiteiten van modern en doeltreffend transport. Hiervoor, en met het oog op het bevorderen van de investeringen, is de staat met de transportsector tot overeenstemming gekomen over de fiscale voordelen in het kader van de regelgeving voor investeringen.

SECTORBELEID

De transportsector begint belangrijke veranderingen te ondervinden met betrekking tot regelgeving en organisatie.

De voornaamste recente bedrijfsmaatregelen kunnen als volgt samen worden gevat:

- Verplichting om vrachtwagens te voorzien van tachograven (snelheidsmeters);
- Opening van nieuwe vliegvelden in Essaouira en in Nador;
- Presentatie van een nieuw wetsontwerp dat de regelgeving van het goederentransport naar Marokko verbetert.

Dit wetsontwerp wordt gekarakteriseerd door:

1. Liberalisatie van de bevrachting waarvan op dit moment het monopolie in handen is van het ONT;
2. Professionalisatie van de sector voor toegang tot de markt op basis van technische en financiële criteria, zonder contingentering; (beperking productie/ invoer/ uitvoer)
3. Deregulering van de tarieven;
4. Liberalisatie van het goederentransport voor voertuigen van 3.500 ton en minder;
5. De noodzaak van nieuwe bedrijven gebonden aan goederentransport zoals: commissionering en locatie van voertuigen voor goederentransport.
6. De verbetering van de voorwaarden voor het international wegtransport (TIR).

Dit document is gerealiseerd met het oog op het beter informeren van de projectontwikkelaar

over de administratieve en reglementaire procedures gerelateerd aan de investeringen in de transportsector.

Daartoe zullen de volgende punten worden behandeld:

- Het openbaar en particulier goederentransport;
- Het openbaar en particulier transport van reizigers;
- Het internationale wegtransport;
- De opening van een centrum voor technisch onderzoek;
- De opening van een rijkschool;
- Het toeristentransport;
- De luchtvaart diensten voor transport;
- Reparatie diensten;
- De procedures voor het opzetten van een bedrijf;
- De modaliteiten van financiering van een bedrijf;
- De voordelen die toegekend worden aan de sector.

ALGEMENE AANBEVELINGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN TRANSPORT PROJECT

Er is geconstateerd dat bepaalde personen beslissen te ondernemen, alleen omdat ze de mogelijkheid hebben een krediet hiervoor te verkrijgen. Anderen beginnen met het opzetten van een bedrijf, hoewel ze nog niet over een simpel ondernemingsplan beschikken. Daarna maken ze pas werkelijk het plan.

Deze manieren van handelen corresponderen niet met de logische en verstandige manier van zaken, die zou moeten beginnen met maken van een ondernemingsplan.

De gepaste procedure, voor het realiseren van een project, moet bestaan uit de volgende vier chronologische stappen:

1. De precieze identificatie van het project en een analyse van de mogelijkheden, de overeenkomstigheid met de marktvraag en de regelgeving die van kracht is;
2. De realisatie van een gedetailleerd haalbaarheidsonderzoek aangaande de technische, economische en financiële aspecten van het project;
3. Het monteren van het juridische kader waaronder het project zich moet realiseren, (eenmanszaak, vennootschap etc.);
4. De mobilisatie van de benodigde financiële middelen die nodig zijn voor de realisatie van het project (eigen vermogen, collectief, kredieten, etc.)

In het algemeen heeft een goed voorbereid project alle kans van slagen. Evenals een goed

uitgedacht project zeker wel gefinancierd kan worden.

Bovendien is de professionele kennis van de projectontwikkelaar een bepalend element voor de slaging van zijn project.

Opmerking: *De procedures voor het opzetten van een bedrijf en de financieringsmiddelen, worden gedetailleerd beschreven in het laatste deel van dit document.*

OPENBAAR GOEDEREN TRANSPORT

De volgende middelen van transport worden beschouwd als openbaar transport:

- a) De transporten die uitgevoerd worden door een coöperatie, een vakbond, een vereniging of een groepering. Behalve in het geval dat de goederen eigendom zijn van deze organisaties of hun leden, en waar deze transporten in het kader zijn van hun activiteit en niet daartoe behoren als een nevenactiviteit.
- b) De transporten die uitgevoerd worden door middel van voertuigen van gemeenschappelijk eigendom, wanneer de vervoerde goederen niet behoren tot het geheel van de gemeenschappelijke eigenaren, onder dezelfde voorwaarden als de voertuigen die dienen voor transport.
- c) De transporten die worden uitgevoerd door middel van gehuurde voertuigen of die deel gemaakt hebben van een fictieve verkoop; in dit geval wordt de eigenaar van het voertuig gezien als de transportondernemer in plaats van verhuurder of vermeende verkoper.
- d) De transporten van goederen, die behoren aan de eigenaar van het voertuig wanneer de voornaamste activiteit van deze eigenaar zich uit in transportondernemingen.

De aard van het openbaar vervoer zal vooral een goede naamsbekendheid krijgen, wanneer de goederen meegenomen worden en direct aan het adres van de klanten afgeleverd worden, indien de eigenaar beschikt over ruimtes of opslagplaatsen die de verkoop toestaan en de

opslag voor hoeveelheden die overeenkomen met deze goederen.

PARTICULIER GOEDEREN TRANSPORT

De volgende twee punten worden beschouwd als particulier goederentransport:

1°) De transporten die uitgevoerd worden door een particulier of een rechtspersoon, voor de behoeften van zijn activiteit.

2°) De goederentransporten die uitgevoerd worden door een voertuig waarvan het laadgewicht lager of gelijk is aan 2 ton.

Opmerking: *De toevoeging aan particulier goederentransport, van aanvullende of retour vracht samengesteld uit de goederen die niet toebehoren aan de vervoerondernemer of die niet direct nodig zijn voor zijn eigen exploitatie of voor zijn eigen industrie of die niet het doel zijn van zijn voornaamste of gebruikelijke handel, ontnemt aan dit transport het karakter van particulier transport: deze wordt dan beschouwd als openbaar transport.*

Echter, het goederentransport dat geheel gratis is, toebehorend aan een derde, is geen openbaar transport, op voorwaarde dat het van tevoren goedgekeurd is door het ONT.

Het particulier goederentransport, wanneer dit wordt uitgevoerd door voertuigen die een totaal laadgewicht van meer dan 2.000 kg hebben, zijn onderworpen aan dezelfde regels als het openbaar goederen transport wat betreft het periodieke onderzoek van het materiaal, de verplichting van de verzekering en de beperking van het getransporteerde tonnage.

Een uitzondering op deze verplichtingen zijn de transporten die uitgevoerd worden door een landbouwer, tussen zijn boerderij en het dorp, met een voertuig dat hem toebehoort, en met een totaal laadvermogen dat minder is dan of gelijk is aan 3.500 kg.

- **Vracht bureau**

De opening van een vrachtbureau van reizigers of goederen is verboden zonder toestemming van het Ministerie van Openbare Werken.

Iedereen die op een vaste basis het beroep uitoefent van intermediair tussen de transportondernemers en de klanten wordt beschouwd als iemand die een vrachtbureau heeft geopend.

Elke eigenaar van een voertuig is burgerlijk verantwoordelijk voor de boetes en kosten waarvoor zijn werknemer eventueel gestraft kan worden bij een overtreding die begaan is tijdens de uitoefening van zijn functie.

In het geval dat de overtreding alleen toe te schrijven is aan de werknemer, zal deze verantwoordelijk worden gesteld in plaats van de eigenaar.

Als het voertuig niet wordt gebruikt in opdracht van en voor de rekening van de eigenaar rust de burgerlijke verantwoordelijkheid van de boetes en kosten op de betreffende chauffeur die schuldig is aan de overtreding.

NB : *elke verandering van voertuig, die in strijd is met de juridische visie, mag slechts uitgevoerd worden bij bewijs van betaling van de verschuldigde boetes.*

- **Verkeersvergunning voor voertuigen van particulier goederentransport**

Alle motorvoertuigen voor particulier goederentransport waarvan het totale laadvermogen, eventueel inclusief oplegger, die zwaarder is dan 5.500 kg, mag niet deelnemen aan het verkeer voordat door de eigenaar een verkeersvergunning is verkregen.

NB : *de inschrijving of de verandering van een voertuig is ondergeschikt aan de verkrijging door de betrokkene van een certificaat van de wegtransportdienst, die aangeeft dat hem een verkeersvergunning toegewezen zal worden voor een tonnage dat correspondeert aan de capaciteit van het betreffende voertuig.*

De verkeersvergunning wordt afgegeven door het hoofd van de wegtransportdienst, op geschreven aanvraag van de eigenaar van het voertuig. Deze is een jaar geldig en verlengbaar.

Het hoofd van de wegtransportdienst geeft de verkeersvergunning af en beoordeelt de overeenstemming tussen het tonnage van het voertuig waarvoor de verkeersvergunning is aangevraagd en het beroep van de aanvrager; hij beslist over de terugtrekking van de verkeersvergunning als deze overeenstemming niet meer bevredigend is.

Tijdens de afgifte of vernieuwing van de verkeersvergunning of van de opmaking van een duplicaat, in het geval van verlies of vernietiging, moet de begunstigde op rekening van de belastinginspecteur van zijn regio, een jaarlijkse belasting betalen van 20 dirhams, per ton of deel van een ton van het totale laadvermogen van het voertuig.

Aanvraag van een verkeersvergunning

De aanvraag van een verkeersvergunning moet vergezeld gaan van het volgende:

1. Voor fabrikanten en handelaren: een getuigschrift waarin de omzet van het laatste belastbare jaar wordt weergegeven.
2. Voor landbouwers: als zij eigenaar zijn van de grond: een kopie van de opgaaf van de aanslag van de landbouwbelasting en als ze

huurders zijn een geregistreerde kopie van het pachtcontract.

Andere rechtvaardigingen mogen, als het geval zich voordoet, gevraagd worden aan de betrokkenen.

Wanneer een industrieel-, commercieel- of landbouwonderneming start of opgezet zal gaan worden en niet de gerechtvaardigde hoeveelheid kan produceren die in overeenstemming is met de activiteit van het voertuig waarvoor de verkeersvergunning is aangevraagd, kan er een beperkte vergunning worden afgegeven, wat betreft de duur, voor overeengekomen routes en aard van de goederen die getransporteerd gaan worden.

Als een voertuig het gedeelde bezit is van meerdere personen die hetzelfde beroep uitoefenen, kan de verkeersvergunning afgeven worden aan elk van deze eigenaren als zijn activiteit overeenkomt met het tonnage van het voertuig.

In het geval van ophouding of verandering van de beroepsactiviteiten van de dienst waarvoor een verkeersvergunning is afgegeven, zal de houder van de vergunning dit in de daarop volgende maand door moeten geven aan de wegtransportdienst.

Het hoofd van de wegtransportdienst heeft het recht op verificatie met betrekking tot het controleren van het behouden van de tonnage-overeenstemming van het voertuig en het beroep van de eigenaar.

Vrijgesteld van een verkeersvergunning zijn

- Voertuigen die aan het verkeer deelnemen voor fabrikanten, handelaren en herstellere voor testen, presentaties of demonstraties.
- Voertuigen die, behalve eventueel voor het starten van hun motor, noch benzine, noch alcohol, noch een afleiding van olie of van alcohol gebruiken.
- De eigenaars of bestuurders van de motorvoertuigen die dienen voor het particuliere transport uit het buitenland, moeten zich bij binnenkomst in Marokko voorzien van een door de grensdouane afgegeven verkeersvergunning.

Deze vergunning waarvan de kosten 5 DH per ton lading bedragen, staat het transport toe tot aan de plaats van bestemming van de goederen die opgegeven is bij de grensdouane.

Een retourvracht is verboden, behalve als hiervoor toestemming is gegeven door het ONT.

De verkeersvergunning wordt gratis afgegeven aan de staatsburgere van de landen waarvan de regering op aanvraag begunstigd is met de ontheffing van de rechten die betrekking hebben op deze vergunning.

Deze staatsburgere moeten, binnen een termijn van dertig dagen, vanaf de dag van de aankondiging, een verklaring afgeven aan het Ministerie van Openbare Werken (wegtransportdienst) die nauwkeurig de delfstofkundige cijfers en de karakteristieke van de voertuigen die aan het verkeer hebben deelgenomen weergeeft.

TARIEVEN VAN HET GOEDEREN- TRANSPORT NAAR MAROKKO

Wegtransport

Het tarief per ton per kilometer is vastgesteld op 0,40 DH. Dit bedrag kan veranderingen ondergaan afhankelijk van de afstanden en de staat van de weg die wordt gebruikt.

Luchttransport

Het tarief van de luchtvracht wordt vastgesteld bij vertrek uit Casablanca op basis van de aard, het gewicht en de bestemming van de goederen.

Behalve voor de betaalde tarieven moet de exporteur ook opdraaien voor de kosten van de services die horen bij het luchttransport (laadkosten en registreerkosten) welke als volgt zijn vastgesteld:

0 - 45 Kg	:	100 DH/Kg
46 - 100 Kg	:	125 DH/Kg
101 - 250 Kg	:	150 DH/Kg
251 - 500 Kg	:	185 DH/Kg
501 - 1000 Kg	:	240 DH/Kg
1001 - 2500 Kg	:	340 DH/Kg
+ 2500 Kg	:	0,20DH/Kg

Transport per spoorweg

De schaal voor het goederentransport als vrachtgoed per volle wagon variëren van 0,269 DH tot 0,404 DH per ton. Deze prijzen zijn voor het verhogen van een vast recht en van de BTW.

Het vaste recht, voorzien van algemene voorwaarden van toepassing op de algemene

tarieven voor ijsgoed (GV) en vrachtgoed (PV), is vastgesteld op:

- 12,75 dirham per ton voor verzending per volle wagon;
- 25,51 dirham per ton voor detailverzendingen.

De kosten van het spoorwegtransport hangen af van de aard van de goederen en van de duur van de levering. Het ONCF heeft 4 prijschalen vastgesteld (HT) per ton per kilometer volgens verschillende manieren van transport:

- spoedtransport per sneltrein voor bederfelijke goederen..... 0,404 DH/T/Km
- normaal versneld transport.....0,364 DH/T/Km
- normaal transport .....0,312 DH/T/Km
- vrachtgoed transport .....0,269 DH/T/Km

Aangaande de verzekering betaalt het ONCF 70 DH/Kg terug in het geval van het verlies van de goederen. Deze verzekering is inbegrepen in de kosten hierboven. Als de geïnteresseerde het wenst, zou hij het totaal van de goederen kunnen verzekeren, door middel van een premie van 0,5% van de waarde van dit totaal.

OPENBAAR TRANSPORT VAN REIZIGERS

De diensten die openbaar worden aangeboden met een commercieel doeleinde worden beschouwd als openbare transportdiensten voor reizigers.

De transportdiensten in de stad en de taxi's zijn onderworpen aan regelgevingen die zijn uitgevaardigd door de lokale autoriteiten (Ministerie van Binnenlandse Zaken).

- **TAXI'S**

De taxi's zijn onderverdeeld in twee categorieën:

1. De eerste categorie van taxi's omvat de voertuigen waarvan het maximale aantal is vastgesteld voor elk centrum door besluit van het Ministerie van Transport en de koopvaardijvloot, na raadpleging van de betrokken bestuurders.

De taxi's mogen deel uitmaken van verhuur, in een straal van twintig kilometer, rondom het centrum van hun exploitatiegebied.

De taxi's kunnen worden verhuurd aan verschillende reizigers, voor het uitvoeren van het transport in deze straal van twintig kilometer. In dit geval is het tarief per plaats het maximum tarief van bevoegde voertuigen van de eerste categorie (eerste klasse), voor een traject van twintig kilometer. Dit tarief wordt bepaald door het aantal afgelegde kilometers.

Wanneer de taxi's aan een enkel persoon worden verhuurd, mogen ze bovendien:

1°) rijden in een straal van vijftig kilometer rondom het centrum;

2°) deze straal van vijftig kilometer overschrijden op voorwaarde dat ze voorzien zijn van een speciale vergunning, afgegeven door de politie van hun centrum.

Wanneer de vergunning hen is toegekend, is deze voor een maximale duur van vijf dagen geldig en voor een vastgestelde lading.

Deze vergunning mag eventueel verlengd worden, voor een maximale duur van vijf dagen, door de politie van de streek waar de taxi zich bevindt aan het einde van de termijn van geldigheid van de eerdere afgegeven vergunning.

In het geval van pech, mag er overeen worden gestemd met een extra termijn, maar de taxi moet dan terugkeren naar zijn centrum zodra de reparatie is gedaan en via de meest directe route.

Tenslotte; alle lading is voor de taxi's die op deze manier bevoegd zijn verboden, met uitzondering van de lading waarvoor initieel de vergunning is afgegeven.

2. De tweede categorie van taxi's omvat de voertuigen die deel uitmaken van een ondeelbaar verhuur en die bevoegd zijn door de lokale autoriteiten om uitsluitend binnen de omtrek van de stad te rijden of binnen de begrenzing. Er mag hen geen toestemming worden gegeven voor het verlaten van dit gebied, zelfs niet af en toe. Dit is het geval bij de kleine taxi's.

• **Toestemmingen en vergunningen**

Iedereen die een openbare transportdienst voor reizigers of een openbare dienst voor het goedertransport per motorvoertuig wil exploiteren, moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

1°) de Marokkaanse nationaliteit bezitten,

- 2°) persoonlijk daartoe erkend zijn,
3°) voor elk van de voertuigen die betrekking hebben tot de dienst, een speciale vergunning verkrijgen.

De vervoerondernemers worden officieel erkend en de voertuigen bevoegd verklaard door een "Transport Commissie" die eveneens de bevoegdheid heeft om deze toestemming te hernieuwen, aan te passen, uit te stellen of in te trekken.

Bij een spoedgeval mag het intrekken van een toestemming of van een vergunning beslist worden door de gouverneurs. De betrokkenen mogen in hoger beroep gaan met het oog op de herziening of de annulering van de beslissingen van de Transport Commissie.

De toestemmingen zijn zeven jaar geldig, vanaf de datum van hun afgifte en mogen vernieuwd worden door de Transport Commissie, op aanvraag van de betrokkene, voor zevenjarige periodes.

De beslissingen van de Transport Commissie of, als het geval zich voordoet, de commissie van hoger beroep, leiden in geen geval tot een recht tot vergoeding ten gunste van de personen die menen dat zij schade hebben geleden.

GEHURDE AUTO MET CHAUFFEUR (luxe)

De gehuurde auto's met chauffeur, de luxe auto's, worden gereden door de eigenaars of door degene die zij daarvoor aangesteld hebben. Ze worden tot de beschikking gesteld van de cliënten volgens de van tevoren opgestelde voorwaarden tussen de partijen.

Als luxe auto's worden de auto's beschouwd met vier deuren, minstens vijf zitplaatsen en maximaal zeven zitplaatsen.

Deze auto's moeten met betrekking tot de binnenkant en de buitenkant beschikken over comfort, vermogen (minimaal 13 pk), snelheid en uitrusting (accessoires) en gewenste karakteristieken voor internationale klanten.

Er moet sprake zijn van een type voertuig dat minder dan zeven jaar oud is, er perfect uitziet en in een uitstekende mechanische staat is.

De luxe auto's mogen niet ter plekke verhuurd worden. Ze mogen niet voorzien zijn van een kilometerteller.

Overigens, iedereen die een publieke dienst voor wegtransport met motorvoertuigen wil exploiteren of die de vergunning wil vernieuwen moet een aanvraag indienen bij het Ministerie van Transport. Deze aanvraag moet de volgende onderdelen bevatten:

1. De naam, voornaam, geboortedatum, plaats en adres van de aanvrager. Marokkanen die woonachtig in het buitenland zijn moeten hun verkozen vestigingsplaats in Marokko aangeven

2. Het aantal voertuigen dat gebruikt gaat worden voor de dienst.
3. Het merk, type, laadgewicht en ledig gewicht van de voertuigen en eventueel, van hun aanhangwagens en als er sprake is van voertuigen voor het personentransport, het aantal zitplaatsen.
4. De bewijsstukken of referenties waarop de aanvrager zich kan beroepen voor het exploiteren van een transportbedrijf.
5. De aard van de exploitatie, de voorziene routes, het aantal diensten per dag en hun dienstregeling

Bij deze aanvraag moet een uittreksel van het strafblad gevoegd worden.

Als de aanvraag wordt gedaan voor een vennootschap, moet deze het volgende aangeven:

- De naam, voornaam, geboortedatum en plaats van de wettig vertegenwoordiger in Marokko.
- De benaming van de vennootschap en zijn hoofdkantoor als deze buiten Marokko is gevestigd.

Deze aanvraag moet bovendien de hierboven genoemde punten 2, 3, 4, en 5 bevatten.

De aanvraag moet worden ingediend bij het bureau van de Gouverneur van de Provincie of bij **de prefect van** de stad waar de aanvrager woont of van de voorziene vestiging van de aanvrager.

Wanneer er sprake is van een aanvraag voor vernieuwing moet de houder van de toestemming deze aanvraag in de loop van het jaar dat voorafgaat aan het laatste jaar van de toestemming indienen

CRITERIA VOOR OCTROOI VOOR TOESTEMMING INTERNATIONAAL GOEDERENWEGENNET (TIR)

Er worden twee criteria aangenomen, door de Transport Commissie, voor het octrooi voor toestemming voor het internationaal wegennet: het gaat om de moraliteit en de solvabiliteit van de aanvrager. Daartoe is het dossier voor de aanvraag van een vergunning samengesteld uit de volgende administratieve, juridische en financiële documenten:

1- Administratieve en juridische documenten:

- Aanvraag voor toestemming voor het internationale wegennet, welke nauwkeurig de plaats van vertrek en het aantal aangevraagde vergunningen weergeeft. Deze aanvraag moet worden ingediend bij de stad waar het kantoor gezeteld is of bij de provincie dichtbij de woonplaats van de aanvrager.
- Aanvraag van toelating op het internationale wegennet. Het formulier moet ontvangen zijn van het ONT.
- De statuten van het bedrijf en de verdeling van het kapitaal (wanneer er sprake is van een vennootschap).
- Uittreksel van het handelsregister en van het patent (dat de uitvoering van internationaal wegentransport van goederen noemt)
- Strafblad van de beheerder of van de bedrijfsleider (als er sprake is van een vennootschap).

2- Financiële documenten

- Een balans of, bij ontbreken, een verklaring van de financiële capaciteit van de onderneming.
- Een garantie waarborg, afgegeven door de bank van de onderneming.
- De verwachte berekening van de exploitatie.
- De verwachte activiteit met de lijst van buitenlandse zakenrelaties.

Deze documenten moeten in duplicaat, in verzegelde enveloppe gezonden worden aan M. le Directeur de l'ONT, Rue AI Fadila Quartier Industriel, Rabat.

OPENING VAN EEN TECHNISCH ONDERZOEK CENTRUM

De vergunning

De opening en de exploitatie van een technisch onderzoek centrum moet hiervoor een vergunning verkrijgen, afgegeven door het Ministerie van Transport en van de koopvaardijvloot.

De toestemming is niet verhandelbaar. Hij staat op naam van zijn houder of van de wettige vertegenwoordiger als er sprake is van een vennootschap. Hij mag niet uitgeleend worden.

Men verstaat onder:

- (a) "Technisch onderzoek": het onderzoek dat gehouden wordt met als doel het constateren of het motorvoertuig in goede staat van dienst is, of er geen mechanische gebreken zijn of abnormale slijtage, of alle onderdelen goed functioneren, of het uitgerust is met voorgeschreven accessoires en of het voldoet aan de gestelde voorwaarden van de verkeersregels, welke de veiligheid in het verkeer garanderen.

Het technische onderzoek heeft enkel het doel zekerheid te verschaffen dat het voertuig, tussen twee voorgeschreven technische onderzoeken in, geen enkele kleine verandering heeft ondergaan die de technische karakteristieken heeft gewijzigd.

- (b) "Technisch onderzoekscentrum": de plaats waar de technische onderzoeken uit moeten worden gevoerd.

- (c) "Technische werknemers": de werknemers die hiervoor het certificaat voor professionele bekwaamheid (C.A.P) behaald hebben.

Aanvraag voor een vergunning

Elke persoon en rechtspersoon die één of meerdere onderzoekscentra wil openen en exploiteren moet hieraan voorafgaand een aanvraag samenstellen en indienen bij het Ministerie van Transport en bij de koopvaardijvloot, directie van de veiligheid van het wegtransport. Het dossier moet bestaan uit de volgende onderdelen:

- a) Een aanvraag op normaal papier;
- b) Een fotokopie, overeenkomstig verklaard met de Nationale Identiteitskaart;
- c) Strafblad (formule 3);
- d) Een verklaring van de bank, dat de aanvrager beschikt over een creditrekening van minstens 1.000.000 (miljoen) dirhams gedurende meer dan drie maanden;
- e) Wanneer de aanvraag wordt gedaan door een vennootschap, worden de bovenstaande onderdelen voorzien van de naam van de wettige vertegenwoordiger van de vennootschap. Bovendien moet er een statuut van de vennootschap en een uittreksel van de beraadslaging waarbij de vertegenwoordiger als dusdanig is benoemd bijgevoegd worden.

Ontvankelijkheid van de dossiers

Voor elk dossier dat ontvankelijk is verklaard, ontvangt de begunstigde een principe akkoord dat één jaar geldig is. De begunstigde moet het dossier voor het verstrijken van deze termijn aanvullen met de volgende documenten:

- (a) Een uittreksel van het handelsregister;
- (b) Een uittreksel van inschrijving in het register van patenten;
- (c) Het ontwerp van het centrum, goedgekeurd door de bevoegde autoriteit;
- (d) De lijst met controlesystemen en hun blad met technische gegevens;
- (e) Fotokopieën van het C.A.P. van de technische werknemers;
- (f) De aanvraag voor toelating tot een uitgerust centrum.

Alle dossiers die niet zijn ingevuld in de hierboven voorgeschreven termijn worden niet-ontvankelijk verklaard.

Het technisch onderzoekscentrum

Vestiging :

De vestiging die exclusief is ingericht voor de technische controle moet het volgende bevatten:

- Administratieve ruimten die bestaan uit:
  - Kantoren voor het personeel
  - Een specifieke ruimte voor de archieven
  - Een wachtruimte
  - Sanitaire voorzieningen
- Een loods met een minimale hoogte van 5 m en een minimale oppervlakte van 300 m² (30 m lang en 10 m breed). Deze loods moet minimaal twee onderzoekswerkplaatsen met een geul in de grond bevatten (VL en PL) en de daarbij horende uitrusting.

Alle aanpassingen, uitbreiding of verplaatsing van de vestiging is onderworpen aan het voorafgaande akkoord van het Ministerie van Transport en de koopvaardijvloot na oordeel van de directeur van Veiligheid van het wegtransport.

Uitrusting

Een technisch onderzoekscentrum moet uitgerust zijn met de volgende apparaten voor de controle:

- Een remmeter voor kleine voertuigen en voor vrachtwagens;
- Een mobiele krik;
- Een apparaat voor de controle van de druk van het oppompen van de banden;
- Een apparaat voor de controle van de slijtage van de luchtbanden in staal;
- Een apparaat voor de controle van de afstelling van de verlichting;
- Een gereedschapskist;
- Een looplamp;
- Een decameter.

Personeel

Elk technisch onderzoekscentrum moet onder zijn personeel ten minste twee professionele technici hebben die elk hun CAP hebben ontvangen van het Ministerie van Transport en van de koopvaardijvloot.

Het personeel dat gebonden is aan een technisch onderzoekscentrum mag geen ander beroep uitoefenen, noch een activiteit die te maken heeft met auto's (verzekering, verkoop van losse onderdelen, werkplaats voor schilderen en carrosserie, auto-elektriciteit, machinewerkplaats, tankstation, commerciële vertegenwoordiging, enz.), buiten de functie waarvoor hij of zij is aangenomen bij het centrum.

Toelating tot de vestiging voor technisch onderzoek

De toelating tot de vestiging voor technisch onderzoek wordt toegekend door het bestuur dat

daartoe is aangewezen en bekrachtigd door een
gedetailleerd proces-verbaal.

Vergunning

De opening en de exploitatie van een onderwijsinstelling voor het leren rijden in motorvoertuigen behoeft het verkrijgen van een vergunning, afgegeven door het Ministerie van Transport.

De vergunning is niet verhandelbaar. Deze staat op naam van zijn houder, of van zijn wettige vertegenwoordiger als het een vennootschap betreft en is persoonsgebonden. De vergunning mag niet uitgeleend worden.

Men verstaat onder:

- a) "Rijles voor motorvoertuigen": de activiteit die tot doel heeft de scholing van kandidaten voor een examen in verschillende categorieën voor het behalen van het rijbewijs dat bepaald wordt door de regelgeving die van kracht is.
- b) "Vestiging voor de rijles voor motorvoertuigen": de plaatsen waar de theoretische cursussen evenals de adequate materiële uitrusting moeten worden verstrekt.
- c) "Rijschoolvoertuigen of -auto's": de voertuigen die bestemd zijn voor de rijles voor motorvoertuigen, die uitgerust zijn volgens de voorschriften van de regelgeving die van kracht is.
- d) "Rij-instructeurs": instructeurs die houder zijn van het certificaat van pedagogische bekwaamheid en die geprofessionaliseerd zijn in rijles geven in motorvoertuigen.

Aanvraag van een vergunning

Iedere persoon of vennootschap die een rijsschool wil openen en exploiteren, moet voorafgaand een dossier samenstellen en indienen bij het bestuur dat verantwoordelijk is voor het transport. Dit dossier moet bestaan uit het volgende:

- a) Een aanvraag op papier;
- b) Een uittreksel uit het geboorteregister van minder dan drie maanden oud;
- c) Kopie van de overeenkomstig verklaarde nationale identiteitskaart;
- d) Drie pasfoto's;
- e) Uittreksel van het strafblad;
- f) Kopie van het certificaat van bekwaamheid en professionaliteit, wanneer de aanvrager hiervan houder is;
- g) Wanneer de aanvraag wordt ingediend door een vennootschap, moeten de bovenstaand genoemde punten op naam zijn van de wettige vertegenwoordiger van de vennootschap. Deze moet bovendien een statuut van de vennootschap bijvoegen en een uittreksel van het beraad waarin hij tot wettig vertegenwoordiger benoemd is.

Het bestuur vult dit dossier aan met een onderzoek naar de moraliteit van de aanvragers.

Ontvankelijkheid van de dossiers

Voor elk dossier dat ontvankelijk is verklaard moet de betrokkene binnen de termijn van een jaar de volgende stukken verstrekken:

- Getuigschrift van het handelsregister;
- Getuigschrift van inschrijving bij het patenten register;
- Goedgekeurd ontwerp van de vestigingen;
- Getuigschrift van de hygiëne dienst;
- Namenlijst van een of meerdere rij-instructeurs met opgave van de datum van afgifte van het

certificaat van professionele en pedagogische bekwaamheid;

- Rechtvaardiging van het eigendom van de gebruikte voertuigen;
- Rechtvaardiging van het eigendom van de vestiging of van een huurcontract.

Alle dossiers die niet binnen de hierboven voorgeschreven tijd zijn ingevuld worden geannuleerd. De aanvrager mag dan pas na drie jaar een nieuwe aanvraag indienen.

Instelling voor het onderricht van het besturen van motorvoertuigen

Vestiging:

De plaats die exclusief is ingericht voor het theoretisch onderricht van het besturen van motorvoertuigen, moet een minimale oppervlakte hebben van 40 m², een hoogte van 2,5 m en moet het volgende bevatten:

- Klaslokaal;
- Kantoor voor de directeur van de instelling;
- Wachtruimte;
- Sanitaire voorzieningen.

Alle aanpassing, uitbreiding of verplaatsing van de vestiging is onderworpen aan de voorafgaande overeenkomst met het bestuur na advies van de commissie.

Uitrusting en inrichting:

- Lijst met alle verkeersborden, die elke keer zo nodig geactualiseerd wordt;
- Schoolbord (1m x 1m);
- Eén of meerdere tafels en stoelen voor de kandidaten;
- Het bijhouden van een kandidaten register;
- Het bijhouden van een individueel kaartsysteem met foto's;

- Het besluit tot opening en exploitatie van de instelling moet aangekondigd worden.

Voertuigen

De motorvoertuigen die bestemd zijn voor de rijlessen moeten voldoen aan de volgende voorwaarden:

- 1- Ze moeten deel uitmaken van een serie.
- 2- Voor particuliere auto's: voor het eerst deelgenomen hebben aan het verkeer sinds minder dan acht jaar. Voor voertuigen van goederentransport en algemeen personenvervoer, en voertuigen met oplegger: minder dan twaalf jaar.
- 3- Ze moeten het volgende bevatten:
  - Voor alle voertuigen: een dubbele bediening voor de rem, koppeling, en versnelling.
  - Voor de particuliere auto's: twee achteruitkijkspiegels aan de zijkant, afgesteld voor de kandidaat en voor de rij-instructeur.
  - Voor de voertuigen voor het goederentransport of voor het gemeenschappelijke personenvervoer: twee achteruitkijkspiegels aan de buitenkant, afgesteld om gebruikt te worden door de kandidaat en door de rij-instructeur.

Ze moeten voorzien zijn van borden waar "leswagen" of "rijnschool" opstaat, die van voren en van achter zichtbaar zijn.

De rijnschoolvoertuigen mogen niet voorzien zijn van reclame.

Voor de motoren met of zonder zijspan:

- De vermelding "rijsschool" moet aangegeven staan, zichtbaar van voren en van achter, op twee borden die op het voertuig of op het zijspan bevestigd zijn, of de vermelding "rijsschool" moet op de rug gedragen worden door de bestuurder.
- Een verzekeringspolis hebben die de schade dekt die het gevolg kan zijn van ongelukken waarbij een derde schade heeft geleden, en wanneer personen die zich in of op het voertuig bevinden schade hebben geleden, zover dit gebeurt tijdens de lessen of tijdens de afname van het examen voor het rijbewijs.

De rij-instructeurs

Elke exploitant van een rijsschool voor motorvoertuigen moet voor het geven van rijles uitsluitend instructeurs in dienst hebben die in het bezit zijn van een certificaat voor pedagogische en professionele bekwaamheid.

Toelating tot de vestiging van de rijsschool

De toelating tot de vestiging van de rijsschool wordt toegekend door het bestuur dat daartoe is aangewezen en bekrachtigd door een gedetailleerd proces-verbaal.

TOERISTEN TRANSPORT

Het toeristentransport betreft de volgende vier categorieën van voertuigen:

- Touringcars van 36 tot 48 zitplaatsen
- Minibus van 15 tot 36 zitplaatsen
- Landrover, 4x4 van 9 zitplaatsen
- Luxe taxi's (limousines)

Voor toestemming voor het toeristentransport zijn de lokale autoriteiten, het Ministerie van Toerisme en het Ministerie van Transport betrokken.

De procedures

Om een toestemming voor het toeristentransport te verkrijgen, moet de betrokkene in drievoud een dossier invullen welke te verkrijgen is bij de toeristen transport dienst, bij de directie van de toeristische instellingen, gelegen aan l'avenue d'Alger à Rabat.

- Eén exemplaar dient te worden ingediend bij de provincie zetel van de plaats waar het project zal worden uitgevoerd.
- Twee exemplaren dienen te worden ingediend bij de directie van toeristische instellingen.

Opmerking: *Voor de toestemmingen aangaande de luxe taxi's, moet het dossier direct worden ingediend bij het Ministerie van Transport.*

De stukken waaruit het dossier moet worden samengesteld zijn de volgende:

- Uittreksel geboorteregister;
- Antropometrische gegevens van minder dan drie maanden oud;

- Statuten van de vereniging;
- Lijst van aandeelhouders;
- Getuigschrift van belastingheffing;
- Verklaring van de bank die de financiële capaciteit van de projectontwikkelaar aantoont.

EXPLOITATIE VAN PUBLIEKE LUCHTTRANSPORT DIENSTEN EN VAN LUCHTWERK DIENSTEN

Aanvraag van vergunning

De aanvragen voor een vergunning voor het exploiteren van publieke luchttransport diensten en van luchtwerk moeten worden geadresseerd aan het Ministerie van Transport.

Ze moeten de volgende informatie bevatten:

- Naam of firmanaam van de onderneming (persoon of maatschappij);
- Hoofdkantoor en kapitaal (voor de maatschappijen);
- Gegevens van burgerlijke staat en een uittreksel van het strafblad (voor personen);
- Uittreksel van inschrijving in het handelsregister;
- Gewaarborgde kopie overeenkomstig met de statuten of de plannen voor de statuten (voor de maatschappijen);
- Doel van de voorziene publieke luchttransport diensten of de luchtwerk diensten;
- Gebied van de werkzaamheden, met een indicatie van de onderbrekingen en de basisfrequenties;
- Type van apparaten en naam, bouwjaar, prestaties van het vliegend materieel;
- Verklaring van een verzekeringsverbintenis die derden waarborgt.

- Vorming van vergunning

De vergunningen voor exploitatie van publieke luchtransport diensten en luchtwerk diensten worden toegekend door het Ministerie van Transport.

De vergunning wordt gepubliceerd in het 'Bulletin Officiel' (officieel rapport). Zij geeft nauwkeurig de speciale voorwaarden aan waaronder de exploitatie van de toegestane luchtdiensten uitgevoerd moet worden

DE BELANGRIJKSTE GEBIEDEN VAN LUCHTVAARTWERK

1- LANDBOUW

1.1- Luchtbehandelingen:

- Strijd tegen de schadelijke insecten en ongedierten
- Strijd tegen plantenziektes.
- Vernietiging van onkruid en rimboe
- Toepassing van mest en sporenelementen.
- Zaaïen
- Uitspreiden van wolken bestemd voor het veroorzaken van neerslag

1.2 - Luchtoverzichten

- Topografie van de bouwgronden en weilanden, de types van terrein, de erosie van de bodem, de doorstroming van de wateren, de botanische bronnen en hun gesteldheid;
- Opsporing van insectenplagen en plantenziekten.

1.3 - Observatie en toezicht vanuit de lucht

- Inspectie van de oogsten en landbouwgronden

2- BOSBOUW

2.1 - Luchtbehandelingen

- Ontsmetting van de bossen.
- Strijd tegen de boomziektes.
- Strijd tegen bosbranden.

2.2 – Lucht overzichten

- Overzichten van de natuurlijke rijkdommen van het bos.

2.3 – Observatie en toezicht vanuit de lucht

- Toezicht op de bossen
- Opsporing van bosbranden en plaatsaanduiding van de operaties van de strijd tegen de bosbrand.

3 – MIJN EN OLIE-INDUSTRIE

- Exploratie van afzettingen van mineralen en aardolie.

3 – BEHOUD VAN VISSSEN EN WILD

- Luchtbehandelingen.
- Observatie en toezicht vanuit de lucht.
- Het aanbrengen van herkenningstekens en het toezicht op vis en wild.

5 - GEZONDHEID

- Strijd tegen bepaalde insecten die besmettelijke ziektes over kunnen brengen. (muskieten)

6 – OPENBARE WERKEN – OPENBARE DIENSTEN

6.1- Luchtoverzichten

- Metingen voor de urbanisatie en de constructie van wegen en spoorwegen.
- Metingen met het oog op de installatie van elektriciteitskabels en telefoonkabels.

6.2 - Observatie en toezicht

- Toezicht op elektriciteitskabels en telecommunicatiekabels.

6.3 - Werk en constructie

- Plaatsen van masten, lijnen en kabels voor telecommunicatie en uitvoeren van zwaar transport

7- BODEMBEHOUD EN RIVIERHYDRAULICA

7.1 - Luchtoverzichten

- Overzichten van waterbouwkundige bronnen en de verschillende types terreinen.
- Overzichten van de bodemerosie en de doorstroming van de wateren.

7.2 - Observatie en toezicht vanuit de lucht

- Observatie en preventie van overstromingen.

8-PUBLIEKE KENNISGEVING - RECLAME

- Aankondigingen door luidsprekers.
- Het loslaten van prospectussen.
- Het slepen van spandoeken.
- Rooksporen.

9 - TOPOGRAFIE-CARTOGRAFIE

- Topografische metingen.

10 - ARCHEOLOGIE

- Overzichten van archeologische overblijfselen.

11 – LUCHTOPNAMES

- Fotografie - Bioscoop - Televisie.

12- SPOEDOPERATIES

- Opsporingen en reddingsacties.
  - Ambulance en medische hulp.
  - Loslaten van personeel en proviand.
  - Strijd tegen stedenbranden.
-

TECHNISCHE HULP BIJ VOERTUIGEN MET PECH OF BIJ ONGELUKKEN

De vergunning voor technische hulp bij voertuigen met pech of bij ongelukken is mogelijk door middel van aanbidding van een dossier dat bestaat uit de volgende stukken:

- Verklaring van inschrijving op het patent.
- Verklaring van inschrijving in het handelsregister.

Deze twee documenten moeten de activiteit van de reparatie noemen.

Deze vergunning is aan te vragen bij de directie van het wegtransport.

Annex 1

Banken

BANK AL MAGHRIB

277, Avenue Mohammed V - B.P. 445 – Rabat
Tel : 70 26 26 - Fax: 70 66 77

ALGEMENE BANK MAROKKO

Place du 16 novembre - Casablanca
Tel : 22 12 75 - Fax: 20 41 24

ARAB BANK

174, Boulevard Mohammed V - Casablanca
Tel : 22 31 52 - Fax: 20 02 33

BANQUE CENTRALE POPULAIRE

101, Boulevard Zerktouni - Casablanca
Tel : 22 25 89 - Fax : 22 26 99

BANQUE COMMERCIALE DU MAROC

2, Boulevard Moulay Youssef - Casablanca
Tel : 22 41 69 - Fax : 29 41 25

BANQUE MAROCAINE POUR L'AFRIQUE ET L'ORIENT

80, Avenue Lalla Yacout – Casablanca
Tel : 30 70 70 - Fax : 30 16 73

BANQUE MAROCAINE DU COMMERCE EXTERIEUR

140, Avenue Hassan II - Casablanca
Tel : 26 62 22 - Fax : 20 00 05

BANQUE NATIONALE POUR LE DEVELOPPEMENT ECONOMIQUE

Place des Alaouites - B.P. 407 - Rabat
Tel : 70 60 40 - Fax : 70 37 06

CITIBANK MAGHREB

52, Avenue Hassan II - Casablanca
Tel : 22 41 68 - Fax : 20 57 23

WAFABANK

163, Avenue Hassan II – Casablanca
Tel : 26 51 51 - Fax : 26 62 02

CREDIT DU MAROC

48, Boulevard Mohammed V - B.P.13579 -
Casablanca
Tel : 22 41 42 - Fax : 27 71 27

**SOCIETE GENERALE MAROCAINE DE
BANQUE**

55, Boulevard Abdelmoumen – Casablanca
Tel : 22 41 34 - Fax : 26 28 51

**SOCIETE MAROCAINE DE DEPOT ET
CREDIT**

79, Avenue Hassan II - B.P. 296 – Casablanca
Tel : 22 41 14 - Fax : 20 04 35

UNION BANCARIA HISPANO MARROQUI

69, Rue du prince My Abdallah – Casablanca
Tel : 22 02 30 - Fax : 22 22 97

UNION MAROCAINE DE BANQUES

36, Rue Tahar Sebti -B.P. 611 - Casablanca

CAISSE NATIONALE DE CREDIT AGRICOLE

2, Rue d'Alger - B.P.49 – Rabat
Tel : 72 59 20 - Fax : 73 25 80

**BANQUE MAROCAINE POUR LE COMMERCE
ET L'INDUSTRIE**

Place des Nations Unies - Casablanca
Tel : 22 41 61 - Fax : 26 57 57

CREDIT IMMOBILIER ET HOTELIER

187, Avenue Hassan II – Casablanca
Tel : 20 30 33 - Fax : 22 37 48

BANQUE AL AAMAL

288, Bd Mohamed Zerktoni - Casablanca
Tel : 22 69 26 - Fax : 22 69 30

**GROUPEMENT PROFESSIONNEL DES
BANQUES DU MAROC**

71, Avenue des FAR - Casablanca
Tel : 31 16 24 - Fax : 31 49 03

ATTIJARI INTERNATIONAL BANK

58, Bd Pasteur Tanger - Tel : 33 44 01 - Fax : 33 44
02

BANQUE NATIONALE DE PARIS
SUCCESSALE OFFSHORE
Tanger, Zone franche - Port de Tanger -Tel : 33 00 00

BUREAU'S

Centre Marocain de Promotion des Exportations

Rue Bnou Majid El Bahhar – Casablanca

Tel : 30 22 10/30 75 88/43 Fax : 30 17 93

Office des Changes

Place Moulay Hassan - B.P. 71 – Rabat

Tel : 73 19 72 - Fax : 72 12 85

Office d'Exploitation des Ports

175, Bd Md Zerktoni - Casablanca

Tel : 23 23 24 - Fax : 23 23 35

Office des Foires et Expositions de Casablanca

11, Rue Boukrâa – Casablanca

Tel : 26 03 60 - Fax : 26 49 49

**Office de la Formation Professionnelle et de la
Promotion du Travail**

231, Bd Ibn Tachfine Casablanca - Tel : 24 83 95

Office National des Chemins de Fer

Rue Abderrahmane Ghafiki, Agdal - Rabat

Tel : 77 47 47 - Fax : 77 44 80

Office National de l'Eau Potable

6, Rue Patrice Lumumba - Rabat

Tel : 72 12 81 - Fax : 72 65 33

Office National des Pêches

13, Rue du Lieutenant Mahroud - Casablanca

Tel : 24 05 51 - Fax : 24 23 05

Office National des Transports

Rue Al Fadila, Quartier Industriel B.P. 596 Rabat

Tel : 79 78 45 - Fax : 79 78 50

Administration Générale des Douanes et Impôts

Indirects Place Mohamed V - Casablanca

Tel : 22 41 16 - Fax : 26 07 06

Comité d'Impulsion et de Suivi des Investissements

277, Avenue Mohamed V - BP. 445 - Rabat

Tel : 70 26 26 - Fax : 70 76 77